

Hallinto- ja turvallisuusjaosto, kuuleminen 8.10.2015

HE 30/2015 vp Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2016

VUODEN 2016 TALOUSARVIOESITYS - MAAHANMUUTTO

26.40. MAAHANMUUTTOHALLINTO

26.40.01 Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot

Momentille esitetään myönnettäväksi 39,229 milj. euroa vuodelle 2016. Esitettävä määräraha on noin 13 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2015 talousarviossa myönnetty määräraha.

Momentit 26.40.21 ja 26.40.63, Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Momentin 26.40.21 vuoden 2016 määräraha on 87,652 milj. euroa. Esitettävä määräraha on noin 60 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2015 talousarviossa myönnetty määräraha.

Momentin 26.40.63 vuoden 2016 määräraha on 30,484 milj. euroa. Esitettävä määräraha on noin 22 milj. euroa suurempi kuin vuoden 2015 talousarviossa myönnetty määräraha.

Toiminnan painopisteet 2016

Turvapaikanhakijamäärä on viime kuukausina kasvanut voimakkaasti. Hakijoita on tullut tämän vuoden aikana jo noin 20 000. Maailman kriisialueiden pitkittyneiden konfliktien vaikutukset näkyvät kasvavina pakolaisvirtoina Euroopassa ja nyt myös Suomessa. Tämän vuoden aikana hakijoita saapuu arviolta jopa 50 000, ja määrä pysynee korkealla tasolla kunnes tilanteeseen saadaan yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja.

Tässä tilanteessa on tärkeää, että Suomeen saapuvat hakijat otetaan vastaan järjestelmällisesti ja hallitusti ja että heidät rekisteröidään oikea-aikaisesti. Hakijapaine on ollut kova erityisesti Pohjois-Suomessa, Suomen ja Ruotsin raja-alueella Torniossa. Torniossa avattiin 22.9. järjestelykeskus, jossa maahan tulevat hakijat rekisteröidään poliisin toimesta, minkä jälkeen heidät majoitetaan vastaanottokeskuksiin. Raja-alueella suoritetaan poliisin johdolla myös tehostettua ulkomaalaisvalvontaa.

Turvapaikkapäätöksenteon on oltava sujuvaa. Hakemukset käsitellään nopeasti, mutta samalla laadukkaasti. Tämän varmistamiseksi Maahanmuuttoviraston resursseja on kuluvan vuoden aikana lisätty. Tällä hetkellä virastossa on 175 henkilöä käsittelemässä turvapaikkahakemuksia ja vuoden vaihteeseen mennessä heitä on 250. Talousarviossa on Maahanmuuttoviraston käsittelijämäärän lisäykseen varattu noin 14 miljoonaa euroa. Ensi vuonna virasto pystyy tekemään yli 20 000 turvapaikkapäätöstä. Jos hakijamäärä kuitenkin jatkaa

kasvuun, joudutaan viraston käsittelijäresursseja edelleen lisäämään, jotta noin 50 000 päätöstä pystytään käsittelemään ilman, että käsittelyajat venyvät usean vuoden mittaisiksi.

Maahanmuuttovirasto ja poliisi ovat yhteistyössä tehostaneet turvapaikkahakemusten seurantaa turvapaikkaprosessin alkuvaiheessa. Virasto pyrkii tekemään perusteettomiin hakemuksiin nopeasti kielteiset päätökset ja poliisi panostaa palauttamisen tehokkuuteen, jotta käsittelyajat eivät houkuttele jättämään turhia hakemuksia. Hakemusten nopea käsittely on inhimillisin ja kustannustehokkain tapa vastata tähän hakemusruuhkaan.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton arviomäärärahoja on ensi vuoden talousarviossa lisätty noin 80 milj. euroa kehystasoon nähden. Voimakkaasti kasvaneesta turvapaikanhakijamäärästä johtuen vastaanoton menot ovat huomattavasti ennakoitua suuremmat ja tarve perustaa uusia vastaanottokeskuksia jatkuu. Maahanmuuttovirasto on lisännyt turvapaikanhakijoiden vastaanottopaikkojen määrää kesästä lähtien laajentamalla toiminnassa olevia keskuksia ja perustamalla uusia. Vastaanottokeskusten majoituskapasiteettia lisätään koko ajan, jotta kaikille turvapaikanhakijoille voidaan turvata laissa säädetty vastaanotto palvelut.

Hakijoiden määrän ja turvapaikkahakemusten sujuvan käsittelyn lisäksi vastaanottomenoihin vaikuttavat päätösten tiedoksiannon nopeus, muutoksenhaun kesto hallintotuomioistuimissa, kielteisen päätöksen saaneiden palauttamisen nopeus, vapaaehtoisen paluun toimivuus sekä oleskeluluvan saaneiden kuntaan siirtymisen nopeus. Ruuhkautumisen estämiseksi oikeusministeriön hallinnonalalle on lisätty määrärahoja turvapaikkapäätöksiä koskevien valitusasioiden käsittelyyn. Myös poliisin resursseja on lisätty. Aikaisemmin tämä vuonna voimaan tulleella ulkomaalaislain muutoksella vakinaistettiin vapaaehtoisen paluun järjestelmä, jonka toimivuus on varmistettava kohdentamalla vapaaehtoiseen paluuseen riittävä rahoitus.

Kun koko turvapaikkaprosessi on riittävästi resursoitu, hakijoiden odotusaika vastaanotossa lyhenee, eivätkä vastaanoton menot nouse kestäättömiksi. On kuitenkin selvää, että hakijamäärän voimakas kasvu aiheuttaa menopaineita ja lisämenoihin joudutaan varautumaan.

Keskeinen väline ulkomaalaislupa-asioita koskevien prosessien sujuvoittamisessa on maahanmuutto-, kansalaisuus- ja turvapaikka-asioden käsittelyssä käytetty poikkihallinnollinen UMA-tietojärjestelmä. Lupaprosessien tuottavuutta kohotetaan automatisoimalla asiankäsittelyprosesseja ja siirtämällä käsittelyprosessin osia asiakkaiden tai yhteistyökumppaneiden hoidettavaksi itsepalveluna.

Hallitusohjelman ja hallituksen maahanmuuttopoliittisen toimenpidelistauksen mukaisesti maahanmuuttopolitiikkaa ja -lainsäädäntöä kehitetään niin, että maahanmuutto on hallittua ja kustannukset pysyvät kurissa. Tämän ja ensi vuoden aikana on tarkoitus selvittää ja valmistella useita ulkomaalaislain muutoksia, jotka koskevat mm. ulkomaisen työvoiman oleskelulupajärjestelmän kehittämistä, perheen yhdistämisen kriteereiden tarkentamista, maasta poistamisen nopeuttamista ja turvapaikanhakijoille annettavan oikeusavun toimivuutta. Turvapaikkajärjestelmää on tarkoitus tehostaa etenkin hankkeessa, joka koskee turvapaikkaprosessin alkuvaihetta, oleskelulupia ja EU-kansalaisten rekisteröintiä koskevien poliisin tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastolle. Myös mahdollisuus turvapaikanhakijoille annettavan vastaanottorahan pienentämiseen selvitetään. EU-lainsäädännön valmisteluun otetaan niin ikään aktiivisesti osaa.

SISÄMINISTERIÖ
Maahanmuutto-osasto

Maahanmuuton kokonaistilannetta seurataan jatkuvasti ja muuttuviin tilanteisiin reagoi-
daan nopeasti. Maahanmuuttoon liittyviä haasteita tarkastellaan myös sisäisen turvallisuu-
den selonteon valmistelun yhteydessä. Selonteossa tullaan määrittelemään keinoja, joilla
toimintaa pystytään ylläpitämään niukkenevilla resursseilla. Selonteon on tarkoitus valmis-
tua jo alkuvuodesta 2016.